

Рівень життя населення

- Падіння життєвого рівня населення (за даними ООН, до середини 1991 р. СРСР за цим показником посідав 82-ге місце у світі).
- Дефіцит товарів широкого вжитку.
- Масове приховане безробіття (людей відправляли у відпустку без грошового утримання).
- Інфляція, яка загрожувала перерости в гіперінфляцію.
- Низький рівень споживання.
- Формування в умовах переходу до ринкової економіки прошарку підприємців, які почали створювати перші в країні легальні приватнопідприємницькі фірми, торгові й товарні біржі

Стан економіки	
Створення умов для подальшого реформування	<ul style="list-style-type: none"> • 19 листопада 1986 р. — прийняття «Закону про індивідуальну трудову діяльність», який допускав індивідуальну трудову діяльність у сфері: кустарно-ремісничих промислів, побутового обслуговування населення, інших видів діяльності, заснованих виключно на особистій праці громадян і членів їх сімей. • Розробка пакета документів, що засвідчували право громадян займатися індивідуальною трудовою діяльністю — реєстраційні посвідчення або патенти, видані на певний термін. • 1 травня 1987 р. — запровадження «Закону про індивідуальну трудову діяльність».
Програма реформ 1987 р.	<ul style="list-style-type: none"> • Липень 1987 р. — курс на проведення радикальної економічної реформи, яка передбачала створити економіко-правові засади для забезпечення співіснування державного та незалежного секторів господарства. • Спроба переходу до ринкових методів регулювання виробництва
Автори	<ul style="list-style-type: none"> • Економісти Л. Абалкін, А. Аганбегян, П. Буніч, Т. Заславська та інші
Суть програми	<ul style="list-style-type: none"> • Розширення самостійності підприємств на принципах госпрозрахунку та самофінансування. • Запровадження принципу трьох «С»: самостійність, самоврядування, самофінансування. • Поступове відродження приватного сектору економіки. • Відмова від монополії зовнішньої торгівлі; більш глибока інтеграція у світовий ринок. • Скорочення кількості галузевих міністерств та відомств. • Розвиток орендних відносин на селі. • Ухвалення «Закону про державне підприємство (об'єднання)», «Закону про кооперацію» тощо
Результат	<p>Запропоновані економічні реформи були непослідовними, проводилися невпевнено і зазнали провалу; замість очікуваного прискорення темпів економічного розвитку розпочалося їх падіння, загострювалися соціальні проблеми, відбувся сплеск інфляції; радянські товари не могли конкурувати на зовнішньому ринку, а сама економіка стала ще більш залежна від експорту енергоносіїв, ціна на які в другій половині 1980-х рр. мала тенденцію до зниження</p>

Активізація національного руху у другій половині 1980-х рр. Пожвавлення громадської активності. Формування національних громадських об'єднань

- Виникнення неформальних організацій — Товариство Лева, Український культурологічний клуб тощо.
- *Лютий 1989 р.* — створення на Установчій конференції в Києві Товариства української мови ім. Т. Шевченка, основним завданням якого було надання українській мові статусу державної; обрання головою Д. Павличка.
- *Жовтень 1989 р.* — прийняття Верховною радою УРСР закону «Про мови в Українській РСР», згідно з яким: українська мова проголошувалася державною; забезпечення українській мові всебічного розвитку і функціонування в усіх сферах суспільного життя; створення необхідних умов для розвитку і використання мов інших національностей; вільний вибір мови навчання дітей як невід'ємного права громадян; надання російській мові та мовам інших етнічних меншин, що проживають компактно, права паралельного вживання і функціонування поряд з українською мовою.
- Виникнення громадських організацій об'єднань: історико-просвітницьке товариство «Меморіал», студентське об'єднання «Громада», клуб «Спадщина», асоціація «Зелений світ» тощо